

СУДОУСТРІЙ; АДВОКАТУРА; ПРОКУРАТУРА

А. В. Меланчук,

*викладач кафедри кримінального права та процесу
Хмельницького університету управління та права*

УДК 347.965 (470+477)

ПОРЯДОК ОДЕРЖАННЯ ДОЗВОЛУ НА ЗАНЯТТЯ АДВОКАТСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В ДОРЕВОЛЮЦІЙНІЙ РОСІЇ ТА СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Містить комплексне порівняльне дослідження законодавчого регулювання отримання статусу адвоката в дореволюційній Росії та незалежній Україні. Автором проаналізовано порядок діяльності рад присяжних повірених за Судовими статутами та кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури відповідно до положень Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" щодо формування адвокатського корпусу. Проведене дослідження та порівняння необхідне, оскільки воно має не лише історико-теоретичний, але й практичний характер.

Ключові слова: адвокат, присяжний повірений, рада присяжних повірених, кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури, Судові статутути.

Інтерес до адвокатської діяльності в Україні посилюється у зв'язку з підвищенням її ролі у правореалізаційному процесі. Задля створення в нашій країні правових засад для ефективної адвокатської діяльності необхідно перш за все дослідити та врахувати історичний досвід становлення інституту адвокатури, напрямки його реформування. Зроблена нами спроба дослідити правове регулювання інституту адвокатури за Судовими статутами дозволяє, з одного боку, виявити багато спільних рис, які властиві інституту присяжних повірених і сучасній адвокатурі, показати наслідування у розвитку цього інституту. Але з іншого боку, це дослідження дозволяє виявити і недоліки, властиві сучасній адвокатурі, й запропонувати способи їх усунення.

У дореволюційній Росії досить часто видавались наукові праці, присвячені історії виникнення адвокатури, її розвитку, взаємодії з громадськістю та державою. У Росії до 1917 р. теоретичні питання, пов'язані з організацією, створенням і функціонуванням присяжної адвокатури, вивчалися в працях С. А. Андрієвського, К. К. Арсенєва, Є. Б. Васьковського, І. В. Гессена, Г. А. Джаншієва, Б. А. Кістяківського, А. Ф. Коні, І. Я. Фойніцького та інших. Прикладні питання

сучасного розвитку адвокатури досліджуються у працях Д. П. Фіолевського, Т. В. Варфоломєєвої, С. Я. Фурси, А. А. Геворгіза, В. О. Попелюшка та інших.

Метою статті є комплексне дослідження, багатоаспектне порівняння й аналіз законодавчого регулювання отримання статусу адвоката в дореволюційній Росії та незалежній Україні, виявлення подібності та відмінності в правовому регулюванні цього питання.

Уперше професійна адвокатура в Росії виникла в рамках правових реформ 1864 р., які проводилися під керівництвом Олександра II. Вона сформувалась якісно новим утворенням як за своїм змістом, так і за формою. Замість неосвічених і напівграмотних стряпчих в адвокатуру відкрилась дорога для прогресивно налаштованих, високопрофесійних юристів, об'єднаних у самоврядну організацію. Умови, встановлені Судовими статутами для допуску в присяжну адвокатуру, були схожі з прийнятими в західноєвропейських країнах.

Організація та діяльність присяжної адвокатури регламентувалась Утвореннями судових установ, а саме главою другою "Про присяжних повірених" (ст.ст. 353–406) [1, с. 71–77].

Право на отримання звання присяжного повіреного мали лише ті особи, які відповідали закріпленим у законі умовам. Ці умови були поділені на дві категорії: позитивні та негативні.

Позитивні закріплювались у ст. 354 Утворень судових установ, у якій вказувалось, що присяжними повіреними можуть бути особи, які мають атестати університетів чи інших вищих навчальних закладів про закінчення курсу юридичних наук. Також вводилось поняття стажу, який розумівся на той час двояко: або як служба не менше п'яти років на посадах, що дають навик здійснення судочинства, або як спеціальна підготовка під керівництвом присяжних повірених у якості їх помічників (теж протягом п'яти років). Обов'язковою умовою для отримання статусу присяжного повіреного було досягнення особою віку не менше двадцяти п'яти років [1, с. 71]. Ці всі вимоги встановлювались для викорінення профнепридатності існуючих стряпчих і ходотаїв і, як наслідок, створення нової, професійної, на зразок західноєвропейської організації, адвокатури в особі присяжних повірених.

Говорячи про стаж, яким повинен був володіти кандидат у присяжні повірені, необхідно звернути увагу на той факт, що відповідно до ст. 203 Утворень судових установ [1, с. 53] для призначення на посаду члена окружного суду вимагався стаж лише три роки. І це свідчило про те, що укладачі Судових статутів приділяли велике значення якості юридичної допомоги, що надавалась присяжними повіреними. Проте встановлений законом п'ятирічний строк практичної підготовки для отримання звання присяжного повіреного ради присяжних повірених вважали надто тривалим і неодноразово звертались до Судової Палати із проханням про його скорочення. Але вказані вимоги залишались без уваги. З цього приводу К. К. Арсен'єв писав: "Скорочення строку є можливим, оскільки досвід і знання зростають пропорційно не з кількістю років, проведених у відомому званні, а з числом і властивостями справ, які проходять через руки кандидата в присяжні повірені, з працею, що затрачається ним на вивчення своїх обов'язків" [2, с. 18].

Творці Судових статутів потурбувались і про створення переліку осіб, які не могли стати присяжними повіреними (негативні умови для тих, хто претендував на отримання звання присяжного повіреного). Серед них виділяли осіб, які не досягли двадцятип'ятирічного віку; іноземців; осіб, які займали посади на державній службі, та тих, що займали виборні посади, за винятком осіб, які обіймали почесні чи громадські посади безоплатно; оголошені боржниками чи банкрутами; зганьблені. До останньої категорії належали особи, щодо яких було винесено судові рішення про позбавлення чи обмеження дієздатності, а також священнослужителі, позбавлені духовного сану за рішенням церковного суду; особи, які перебували під слідством за злочини та проступки, які тягнуть за собою позбавлення чи обмеження певних

прав, а також ті особи, які за аналогічні злочини чи проступки не були виправдані судовим вироком; особи, яких виключено зі служби у суді або з духовного відомства за ганьбу або ж із товариства за рішенням рад тих товариств, до яких вони належали; особи, яким судом заборонено займатися представництвом, а також ті, яких було виключено із числа присяжних повірених [3, с. 13–14].

Для осіб нехристиянського віросповідання вступ у присяжні повірені був обмежений низкою додаткових умов, і прийняті вони могли бути лише з дозволу Міністерства юстиції. Боротьба, що була спрямована на недопущення до числа присяжних повірених осіб нехристиянського віросповідання, зокрема євреїв, привернула до себе суспільну увагу. У «Журналі цивільного і кримінального права» відстоювалась думка щодо збільшення числа євреїв у адвокатурі: «Не належачи до юдофобів, ми не можемо заперечувати окремих якостей, які змушують бажати того, щоб євреї не мали переваги в жодній із корпорацій. Гідних людей серед євреїв — одиниці. Зрозуміло, що євреї створили негативну репутацію адвокатурі, але саме вони є найбільш талановитими, уважними адвокатами, що усіма засобами відстоюють інтереси довірителя. Але невже росіяни винні, що історичні причини завадили виробити в них верткість, що конкуренція з євреями для них небезпечна і навіть просто неможлива» [4, с. 145].

Уся преса пояснювала заходи проти євреїв мотивами конкуренції. У журналі «Російська думка» було опубліковано таке: «Антисемітизм виявився раніше за все в тій корпорації, яка була найближчою до комерційних справ. Але тут не один антисемітизм, а боротьба за існування, заради якої перевертався закон. Справжній привід всіх обмежень — конкуренція. Однак адвокати це ретельно приховували, ховаючись за сумнівними моральними якостями євреїв» [5, с. 210].

Не могли бути присяжними повіреними та їх помічниками також жінки. Загалом, до середини XIX ст., як у Росії, так і за кордоном, виступи жінок на теренах юридичної діяльності мали випадковий характер. Офіційні матеріали відображали негативний погляд законодавця на право жінок бути присяжними повіреними. Жінкам заборонялось відвідувати лекції з права в університетах і, як наслідок, вони не могли отримати юридичної освіти, що було основною вимогою до кандидата у присяжні повірені. Аналіз російського законодавства показує, що зі званням присяжного повіреного закон пов'язує службу, право на яку надавалось лише чоловікам.

Крім того, укладачі Судових статутів настільки ревно оберігали незалежність стану присяжних повірених, що заборонили його членам брати на себе будь-які сторонні обов'язки, що пов'язані із державною службою. Зокрема професори також не допускалися до стану присяжних повірених, оскільки прирівнювались до чиновників, які підпорядковані своєму керівництву. Укладачі Судових статутів були переконані: якщо професор, замість того, щоб слідкувати за успіхами науки, готуватися до читання лекцій і удосконалювати систему свого викладання, буде займатися в судових установах справами спірних сторін, які він прийме в якості присяжного повіреного, то він буде не в змозі задовольнити потреби слухачів в університеті [6, с. 27–28].

Якщо звернути увагу на сам порядок вступу до лав присяжних повірених, то бачимо, що він передбачав подання прохання в раду повірених, вказуючи обране кандидатом у повірені місця проживання. До заяви додавались необхідні документи, що підтверджували відповідність кандидата вимогам, встановленим для вступу до стану присяжних повірених. У тих округах, де не було рад, заяви про прийняття до числа присяжних повірених подавались в окружний суд. У випадку, якщо особа приховувала ті чи інші обставини, що перешкоджали вступу до числа присяжних повірених, передбачених ст. 355 Утворень судових установ, вона не лише не допускалась до числа присяжних повірених, але й передавалась до суду. Ст. 380 Утворень судових установ надала раді право при розгляді документів, наданих кандидатом у повірені, враховувати «усі відомості, які визнає важливими».

Тобто закон надавав право раді проводити “моральну” оцінку кандидата шляхом зібрання даних про нього. У зв’язку з цим, Правлячий Сенат роз’яснив, що рада не тільки не зобов’язана, але й не має права мотивувати свою відмову в прийнятті до стану присяжних повірених [7]. У результаті розгляду поданих документів та проведеної перевірки кандидата рада присяжних повірених виносила постанову про прийняття прохаача в число присяжних повірених чи про відмову в прийнятті. Рішення ради про відмову в прийнятті, що базувалось на умовах формальної правоздатності, могло бути оскаржене в Судовій Палаті, а потім і в Правлячому Сенаті; проте рішення ради про неприйняття, яке базувалось на моральній оцінці особи, оскарженню не підлягало [8]. Особа, прийнята в присяжних повірених, отримувала свідоцтво і після цього приймала присягу відповідно до правил свого віросповідання. Потім її включали до спеціального списку присяжних повірених та інформація про її прийняття публікувалась для загального відома [9, с. 51].

На наш погляд, підхід, вироблений радами присяжних повірених з приводу формування їх стану, був, є та буде абсолютно виправданим, оскільки “... забезпечення високого престижу адвокатури в очах суспільства можна добитися лише моральною бездоганністю і слова, і справи”. Тому основні принципи та підходи до формування адвокатського корпусу, розроблені першими радами присяжних повірених, повинні бути основою для формування інституту адвокатури сьогодні, оскільки невиконання тих чи інших етичних норм і вимог може заподіяти істотну шкоду правам та інтересам людини, яка є найвищою соціальною цінністю.

Отже, процедура вступу до присяжної адвокатури складалася із двох моментів: прийняття та приписки. Прийняття до числа присяжних повірених залежало від ради; її рішення — основний акт зарахування в адвокатуру. Приписка ж, у свою чергу, мала формальний характер: вона здійснювалась Судовою Палатою на основі рішення ради про прийняття особи до стану присяжних повірених. Процес приписки складався із внесення прізвища та підпису прийнятого до списку присяжних повірених округу в свідоцтві, виданого радою, і в публікації про його прийняття до числа присяжних повірених [10, с. 41].

Проведене порівняння норм Статутів у частині отримання статусу присяжного повіреного і норм діючого Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” (далі Закон про адвокатуру) дозволяє стверджувати, що між цими нормативними актами є схожість, але сучасне законодавство про адвокатуру не є результатом сліпого копіювання Судових статутів 1864 р., а низка принципово важливих норм, які містилися в Статутах і рішеннях рад присяжних повірених, не знаходить свого відображення в Законі про адвокатуру.

Порівнюючи правове регулювання отримання статусу присяжного повіреного і статусу адвоката, можна встановити, що відповідно до норм Закону про адвокатуру претендент на отримання цього статусу також повинен мати повну вищу юридичну освіту і стаж роботи, але трудовий стаж у галузі права, що дає право претендувати на статус адвоката, знижено з п’яти років, як передбачено Статутами, до двох років, відповідно до сьогодні чинного законодавства [11, с. 16]. На основі п. 2 ч. 3 ст. 6 Закону в стаж роботи в галузі права, необхідного для отримання статусу адвоката, зараховується стаж роботи особи за спеціальністю після здобуття нею повної вищої юридичної освіти. У Законі про адвокатуру також міститься заборона на суміщення адвокатської діяльності з іншою трудовою діяльністю, перелік якої міститься у Законі про адвокатуру в ст. 7 [12]. Але в Законі не містяться обмеження за віком, статтю, майновим станом та громадянством. Так, адвокату іноземної держави дозволяється здійснювати адвокатську діяльність на території України відповідно до Закону про адвокатуру, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов’язковість якого надана Верховною Радою України. Для цього адвокат іноземної держави звертається до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури за місцем свого проживання чи перебування в Україні із заявою про його включення до Єдиного реєстру адвокатів України. Кваліфікаційна палата

кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, в свою чергу, приймає рішення про внесення або про відмову у внесенні адвоката іноземної держави до Єдиного реєстру адвокатів України. Звертає на себе увагу той факт, що в Законі про адвокатуру не врегульовано питання про межі діяльності адвоката іноземної держави на території України. Доцільно було б встановити обмеження щодо діяльності іноземних адвокатів. На наш погляд, це питання потребує законодавчого врегулювання, а саме викладення ч. 1 ст. 59 Закону у такій редакції: “Адвокат іноземної держави може здійснювати адвокатську діяльність в Україні з урахуванням особливостей, визначених цим Законом. Адвокат іноземної держави може надавати юридичну допомогу на території України у питаннях права цієї іноземної держави. Адвокат іноземної держави не допускається до надання юридичної допомоги у питаннях, що містять державну таємницю України”.

Крім того, аналіз норм Закону про адвокатуру, зокрема ч. 2 ст. 6, на наш погляд, дозволяє стверджувати, що сучасне законодавче регулювання вимог до осіб, які претендують на отримання статусу адвоката, значно м'якші, порівняно із законодавчим регулюванням у дореволюційній Росії. Так, підставами, що унеможливають набуття статусу адвоката, в Законі про адвокатуру є такі: визнання особи недієздатною чи обмежено дієздатною; наявність непогашеної чи не знятої судимості за вчинення тяжкого, особливо тяжкого злочину, а також злочину середньої тяжкості, за який призначено покарання у вигляді позбавлення волі; позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю (право на набуття статусу адвоката у цьому випадку відновлюється через два роки з дня прийняття рішення); звільнення з посади судді, прокурора, слідчого, нотаріуса, державної служби або служби в органах місцевого самоврядування за порушення присяги, вчинення корупційного правопорушення (право відновлюється через три роки з дня такого звільнення). Діючий Закон про адвокатуру не містить норм, аналогічних до правил, що закріплені Судовими статутами, таких як заборона у прийомі до стану присяжних повірених осіб, виключених із духовного відомства за ганьбу; священнослужителів, позбавлених духовного сану за рішенням церковного суду, а також осіб, які оголошені боржниками чи банкрутами.

Досліджуючи питання, пов'язані з отриманням статусу адвоката, необхідно також відмітити, що норми Судових статутів, на відміну від норм Закону про адвокатуру, не містили вимоги про необхідність у складанні кандидатами у присяжні повірені кваліфікаційного іспиту. Така позиція Статутів є зрозумілою, оскільки, з одного боку, у суспільстві справді не вистачало осіб, які відповідали б усім вимогам законодавства для отримання статусу присяжного повіреного, а з іншого — ці вимоги, зокрема п'ятирічний стаж роботи на посадах, що дають навиків здійснення судочинства, були надзвичайно високі.

Але не дивлячись на те, що Судовими статутами не передбачалося складання кандидатом кваліфікаційного іспиту, Петербурзька рада присяжних повірених прийняла рішення про введення іспиту для осіб, які подали клопотання про прийняття в присяжні повірені. Приймаючи таке рішення, рада роз'яснила, що “... службові справи часто вставлені в такі тісні рамки, що знайомлять лише з однією незначною специфікою судової діяльності, залишаючи абсолютно незайманими усі інші. Так, наприклад, слідчий, який прослужив у цьому званні п'ять років, може бути відмінним спеціалістом у своїй справі, але при цьому не знати не лише основних засад цивільного права і процесу, але й навіть істотних умов провадження судового слідства” [13, с. 143–144]. Прийняття радою присяжних повірених рішення про проведення іспиту, на наш погляд, свідчить про те, що в практичній діяльності рада зіштовхувалася із випадками надання некваліфікованої юридичної допомоги, що було пов'язано з незадовільною підготовкою присяжних повірених, які (хоча й формально) відповідали всім вимогам закону. Ця обставина й спонукала раду визнати проведення іспиту необхідним і в

інтересах самої корпорації, і в інтересах прав громадян, які звертаються за правовою допомогою.

Натомість відповідно до норм діючого Закону про адвокатуру важливою умовою отримання статусу адвоката є успішне складення кандидатом у адвокати кваліфікаційного іспиту. Ми переконані, що в сучасних умовах така вимога є абсолютно виправданою, оскільки наявність вищої юридичної освіти і дворічного стажу роботи не гарантує наявності у кандидата необхідного для надання кваліфікованої юридичної допомоги рівня теоретичної підготовки по всіх питаннях, які можуть виникнути в практичній діяльності адвоката, а також необхідних знань з питань адвокатської етики. Перевірка рівня знань претендента може бути здійснена лише при проведенні кваліфікаційного іспиту, метою якого і є встановлення наявності у претендента необхідних професійних знань [11, с. 21].

Кваліфікаційний іспит є атестуванням особи, яка виявила бажання стати адвокатом, та полягає у виявленні теоретичних знань у галузі права, історії адвокатури, адвокатської етики, а також у виявленні рівня її практичних навичок та умінь у застосуванні закону.

Для вирішення питання про допуск особи до складання кваліфікаційного іспиту кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури проводить перевірку повноти та достовірності відомостей, повідомлених особою, яка виявила бажання стати адвокатом. При цьому кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури за наявності письмової згоди претендента може звернутися із запитом до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань для отримання необхідної інформації стосовно особи, яка бажає набути статусу адвоката. Рішення про відмову в допуску особи до кваліфікаційного іспиту може бути оскаржено до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду.

Особі, яка склала кваліфікаційний іспит, кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури безоплатно видає свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту (свідоцтво видається у термін не пізніше десяти днів з дня складення іспиту).

У разі нескладення іспиту особа може бути допущена до складання такого іспиту повторно не раніше, ніж через шість місяців. Якщо ж особа повторно не склала іспит, то вона допускається до наступного кваліфікаційного іспиту не раніше, ніж через один рік. Закон також надає особі, яка не склала кваліфікаційний іспит, право його оскарження до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду [12].

Закон про адвокатуру як одну з обов'язкових умов отримання права на заняття адвокатською діяльністю, встановив проходження особою стажування протягом шести місяців. До стажування допускається особа, яка на день початку стажування має дійсне свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту. Керівником стажування може бути адвокат України, який має стаж адвокатської діяльності не менше п'яти років. Порядок проходження стажування, програма та методика оцінювання стажування затверджується Радою адвокатів України. У Законі також міститься вказівка на осіб, які звільняються від проходження стажування. Це правило стосується тих осіб, які на день звернення із заявою про допуск до складення кваліфікаційного іспиту мають стаж роботи помічника адвоката не менше одного року за останні два роки. За результатами стажування керівник стажування складає звіт про оцінку стажування та направляє його раді адвокатів регіону, яка, в свою чергу, приймає рішення про видачу особі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю або про продовження стажування на строк від одного до трьох місяців. Закон і в цьому випадку наділив стажиста та керівника стажування правом оскарження рішення ради адвокатів регіону до Ради адвокатів України або до суду.

Особа, стосовно якої прийнято рішення про видачу свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, складає перед радою адвокатів регіону присягу адвоката України, текст якої підписується адвокатом і зберігається радою адвокатів регіону. З дня прийняття присяги претендент отримує статус адвоката і стає членом Національної асоціації адвокатів України.

Відомості про набуття особою права на заняття адвокатською діяльністю вносяться радою адвокатів регіону до Єдиного реєстру адвокатів України, інформація на якому є відкритою на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України [12].

Зроблена спроба дослідити правове положення інституту присяжних повірених за Судовими статутами й інституту адвокатури, який сьогодні регулюється нормами Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність”, дозволила оцінити непередбачені Судовими статутами нововведення, які сьогодні, безумовно, сприяють як підвищенню рівня кваліфікованої правової допомоги, так і незалежності адвокатури, а також недоліки, які властиві сучасному законодавчому регулюванню адвокатури й адвокатської діяльності.

Отже, можемо зробити висновок, що вимога бездоганної поведінки адвоката, який так багато уваги приділялося у часи дії Судових статутів, не втратила своєї актуальності й сьогодні. “Рада як представник стану, прямо зацікавлена у тому, щоб до стану не потрапило і не залишалось у ньому жодної не гідної приналежності до нього особи”, — говорилося в першому звіті Петербурзької ради [2, с. 11–12]. На наш погляд, і сьогодні перед Україною, де гарантується право на кваліфіковану юридичну допомогу, першочергово стоїть таке ж завдання. Оскільки адвокатура є інститутом, на який покладено обов’язок реалізації конституційного права громадян на отримання висококваліфікованої правової допомоги, то у зв’язку з цим адвокати підпорядковані особливо підвищеним вимогам чесності і моралі, які засновані на етичних критеріях і традиціях адвокатури, а також на міжнародних стандартах і правилах адвокатської професії.

Список використаних джерел

1. Российское законодательство X–XX веков [Текст] / под ред. О. И. Чистякова. — М. : Юрид. лит., 1991. — Т. 8. Судебная реформа. — 496 с.
2. Арсеньев, К. К. Заметки о русской адвокатуре. Обзор деятельности Санкт-Петербургских советов присяжных поверенных за 1866–1874 гг. [Текст] / К. К. Арсеньев. — СПб. : Типография В. Демакова, 1875. — 285 с.
3. Гриненко, А. В. Адвокатура в Российской Федерации [Текст] / А. В. Гриненко, Ю. А. Костанов, С. А. Невский. — М. : Велби, Проспект, 2005. — 208 с.
4. Журнал гражданского и уголовного права [Текст]. Изд. Санкт-Петербургского юридического общества. Книга 6. — Санкт-Петербург : Типография Правительствующего Сената, июнь 1889. — 250 с.
5. Русская мысль. Кн. 4 [Текст] / Создатель журнала, издатель и переводчик В. М. Лавров. — М. : [Б. и.], 1890. — 507 с.
6. Цыпкин, П. С. Свод законоположений о присяжной и частной адвокатуре с разъяснениями по решениям Правительствующего сената с извлечениями из законодательных материалов и проекта новой редакции Учреждений судебных установлений и с приложением программ испытаний на звание частного поверенного при мировых и общих судебных установлениях [Текст] / П. С. Цыпкин. — Петроград : Законоведение, 1916. — 136 с.
7. Сборник решений общего собрания кассационных департаментов Правительствующего сената. [Текст] — № 76. — СПб., 1879. — 180 с.
8. Сборник решений общего собрания кассационных департаментов Правительствующего сената. [Текст] — № 14. — СПб., 1874. — 194 с.
9. Баранов, Д. П. Адвокатское право (адвокатская деятельность и адвокатура в России) [Текст] : [учеб.] / Д. П. Баранов, М. Б. Смоленский. — М. : Академцентр; Дашков и Ко, 2008. — 368 с.
10. Черкасова, Н. В. Формирование и развитие адвокатуры в России, 60–80 годы XIX века [Текст] / Н. В. Черкасова. — М. : Наука, 1987. — 143 с.

11. Геворгиз, А. А. Приобретение статуса присяжного поверенного по Судебным Уставам 1864 г. и приобретение статуса адвоката в современной России: сравнительный анализ [Текст] / А. А. Геворгиз // Адвокат. — 2009. — № 7. — С. 15–21.
12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
13. Макалинский, П. В. Санкт-Петербургская присяжная адвокатура. Деятельность Санкт-Петербургских совета и общих собраний присяжных поверенных за 22 года [Текст] / П. В. Макалинский. — СПб. : Типография П. А. Лебедева, 1889. — 564 с.

*Рекомендовано до друку кафедрою кримінального права та процесу
Хмельницького університету управління та права
(протокол № 5 від 16 листопада 2012 року)*

Надійшла до редакції 19.12.2012

Меланчук А. В. Порядок получения разрешения на занятие адвокатской деятельностью в дореволюционной России и современной Украине: сравнительный анализ

Содержит комплексное сравнительное исследование законодательного регулирования получения статуса адвоката в дореволюционной России и независимой Украине. Автором проанализирован порядок деятельности советов присяжных поверенных по Судебным уставам и квалификационно-дисциплинарных комиссий адвокатуры в соответствии с положениями Закона Украины "Об адвокатуре и адвокатской деятельности" относительно формирования адвокатского корпуса. Проведенное исследование и сравнение необходимо, поскольку оно имеет не только историко-теоретический, но и практический характер.

Ключевые слова: адвокат, присяжный поверенный, совет присяжных поверенных, квалификационно-дисциплинарная комиссия адвокатуры, Судебные уставы.

Melanchuk, A. V. The Order of Receiving the Permission to Advocacy in Pre-Revolutionary Russia and Present-Day Ukraine: a Comparative Analysis

This article provides a comprehensive comparative study of the legal regulation of obtaining the status of a lawyer in pre-revolutionary Russia and in independent Ukraine. The author has analyzed the order of the activity of the Councils of Attorneys at Law on Judicial Statutes and Qualification and Disciplinary Bar Commissions in accordance with the provisions of the Law of Ukraine "On Advocacy and Legal Practice" related to the formation of the legal profession. The research and comparison done is necessary because it is of the historical and theoretical nature as well as of practical one.

Keywords: advocate, attorneys at law, the Attorneys at Law Council, Qualification and Disciplinary Bar Commission, Judicial Laws.

